

Timotheus Lütke­mann David Lohtsack

Disputationem Philosophicam De Concursu Causae Primae Cum Secundis

Rostochi[i]: Richelius, 1695

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn732461146>

Druck Freier Zugang

Rh phil 1695

39.
TRINUNO LINGUAM, MEN-
TEMQVE MODERANTE!

DISPUTATIONEM
PHILOSOPHICAM

DE

CONCURSU
CAUSÆ PRIMÆ
CUM SECUNDIS,

Indulgentè Amplissimo Philosophorum Ordine
IN FLORENTISSIMA AD VARNUM ACADEMIA
Placido Eruditorum Concurfui ventilandam publicè proponunt

PRÆSES

M. TIMOTHEUS Gütke^{man}/

&

RESPONDENS

DAVID Doh^{tsack}.

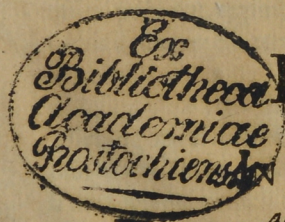
Palæo-Stetinenfis Pomeranus.

AUDITORIO MAXIMO

ad diem d. Novembr. Anno 1695.

ROSTOCHL,

Typis JACOBI RICHELII, Ampliff. Senat. Typogr.

TRINITY LINGUAM. MEN
TEMORE MOKERANTE!

DISPUTATIONEM
PHILOSOPHICAM

DE
CONCURSU
CAUSAE PRIMAE
CUM SECUNDIS

In Florentissima AD VARNUM ACADEMIA
THEO. PANDICTORUM CONVENTU Venerabilis et publicis professorum

PR. P.
M. TIMOTHAEUS

DAVID

OMNINO AUDITORIO MAXIMO
Rostocki
Typis JACOBI RICHARDI, Amplius Sennae Typogr.

PROPYLÆUM!

Qui Providentiam sustulit, etiam DEUM negavit esse: Cum autem DEUM esse professus est, & Providentiam simul esse concessit, alterum enim sine altero nec esse prorsus, nec intelligi potest: Verba sunt Lactantii l. de Ira DEI cap. IX. contra Epicurum disputantis, albò quod ajunt lapillo notanda, Intuere res cunctas; quas vel ipsa deliberandi & sentiendi nobilitavit facultas vel ipsa destituit cognitio, manibus, pedibusq; in unam conspirabunt sententiam, indigere quicquid Creaturarum est, unò hoc provido Rectore, cujus, ut loquamur cum Irenæo: Providentiæ constant omnia, cujus jussu gubernantur omnia: attolle oculos ad Cosmoplastis Ter Gloriosi opus manuum, omnia esse, omnia perdurare, omnia actu operari, ut ad finem dirigantur, opus Providentiæ Divinæ hoc esse, evulgabis; sicut alias Navis maris ferventi commissa æstui, absq; Naucleoropellum abijt, ita denegatâ DEO Providentiâ, omne rerum creatarum esse in totum desinet omne. Etenim, quomodo Eni perfectissimum salutabis, quod si DEUM hoc sapientissimò defraudaveris oculo? *das sine mente sonum!* Accedamus ad ipsas brutas bestias, veluti aves, & quadrupes feræ, ane foetuum propriorum curam gerunt? multò magis Parens Orbis magnificus, qui bonitatem immutabilem nunquam deponit, maximè erit providus, curamque administrandi universum geret paternam, ne temerè res ferantur, cessante ejus moderamine. *Facta te in DEUM, optimè te habebis in optimo.* Angulus itaque cum nullus existat, quin providum Altissimi præferat regimen, sententia nobis fiat, animum in angustissimum Orbis deducere theatrum, ut ineffabili Patris amore teneatur & cum non infimus Providentiæ Divinæ actus sit ipsa Cooperatio, quædam de Concursu Cause primæ cum secundis dicere lubet, sed ita dicemus, ne falcem in Theologorum messem mittamus. Unum hîc scias velim L. B., præsentem materiam ex difficillimis, si varia diglantium intuearis certamina, si rem ipsam, ex facilioribus esse, Unde & Eruditorum, & rudiorum nos committamus judicio, necessum est, malum tamen (sicubi impegerimus) à doctioribus informari quàm, à Scioli Momi exagitari cavillis, suo autem quemq; indulgere genio patimur, nos Spiritus S. Gratia cooperante implorata, manum applicamus operi,

Providentiâ Divinâ.

quâ indigent res creatæ.

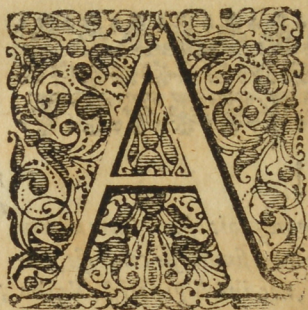
Prolatur ab intuitu admirandi rerum ordinis.

à Perfectione ejus & Bonitate infinita.

per analogiâ à simili.

Actus Providentiæ.

Etymolo-
gia.

§. I.

D præsentis rei nucleum verè percipiendum, omninò conducit, si Vocabulum prius ex natalium, atque ambiguitatum volucris educamus, quod paucis expediemus, inquirendo in Etymon, explicando fœcundam errorum genitricem, & adducendo voces in familiaritatem sese insinuantes. *Concursus* itaque cum nomen attendimus, à concurrente dicitur denotans confluxum plurium causarum, quæ aliquam intendunt operationem, ut à se invicem separari nequeant, unde Scheiblerus *Concursus*, inquit, notat Societatem ad aliud L. II. op. Met. cap. III. t. 19. p. 170. nec difficiliorem indaginem ratio etymi postulat.

Homonymia.

§. II. Circa denotandam veram, & huius loci propriam significationem enodari meretur varia Vocabuli *Concursus* acceptio, vel enim intelligi potest de *actione quadam purè relativa, accidentaliter & nudè subordinata*, metaphorica, & morali quacunque communicatione ad opus, sic Præfectum, aut Sapientem Belli Ducem plurima tentasse ac perfecisse dicimus alibi, non verò per se ipsum, sed per functiones varias, aliis concessas; interdum accipi solet pro actione quadam coordinata, ita ut introducantur causæ æqualis dignitatis, ordinis, Virtutis ac perfectionis, quò sensu bigæ Equorum tanquam causæ sociæ concurrunt in trahendo curru, nec tamen alterius vis tractrix dependet essentialiter ex vi alterius; Sicut autem DEum dicere causam sociam, inconueniens nobis loquendi sermo videtur, ita mittimus hanc vocis significationem, Nonnunquam etiam capitur vox hæc pro *actione essen-*

essentialiter subordinata & dependente, qualis est Creaturarum, quæ necessario & per se dependent à suprema Causa in agendo, ejusquæ actuali concursu indigent, ut simul cum illis agat. Demum pro actione *essentialiter subordinante*, & *eminenter sese communicante ad aliquod externum opus*, quæ soli convenit DEO, indicans, ab ipso omnes, quandoque agunt, essentialiter dependere causas secundas; hanc ultimam acceptionem à nobis h. l. intendi, subsequantium pagellarum perlustratio docebit.

§. III. Termini, quos vicem Vocabuli inscripti *Synonymia*, subireprehendimus, sunt: Coperatio, & Influxus, unde *Providentiam vocat sapienter cooperatricem*, Lumen illud Argentoratense post sua fata nunquam intermortuum, Hodos: Phæn. III. p. 309.

§. IV. *Συνέγγεια* hanc s. v. Concursum DEI, præter testimonia Divina, (quorum uberrimam messem collectu sicut facillimum, ita à foro nostro alienum est) ex Lumine Naturæ cognoscibilem, suppeditat (1) *intrinseca rerum omnium creaturarum dependentia*. Creatura enim, non solum in quantum est, sed & in quantum agit, est Ens per participationem, & à DEO dependet, quorum alterum si tollatur, operandi modum præstantiorem modò effendi, ipsumquæ agens ab Entium dependentium classe eximendum fore, non citra absurditatem consequitur, imò pereant oportet membra immediate sibi contradistincta Affectionis, per quam Ens aliud est Independentens, aliud dependens, docente D. Calov. in Met. Div. p. m. 457.

§. V. Priori argumento aliud succedit perquam affine, derivatum ab *essentiali subordinatione inferiorum agentium*, quorum fert conditio, ut non possint agere nisi dependenter à Causa superiori, ita ut hæc concurrat si-

Dari Con-
cursum Dei
probatur ex
Lumine Na-
tura.

1. Arg.

2. Arg.

mul ad ipsum causandi actum, unde nectimus hoc argumentum:

Quaecunque sunt essentialiter subordinata causae superiori, illa citra concursum ejus agere nequeunt; Atqui omnes causae secundae essentialiter sunt subordinatae causae superiori Ergò sine illius concursu agere nequeunt.

Majorem nemo negabit, nisi ipsam temerè negaverit naturam & definitionem Causarum essentialiter subordinatarum quæ ita dicuntur, ut harum una ab altera in agendo dependeat, quarumquæ superior complet defectum agendi, qui est in inferiori. Minor itidem inconcussa manebit: Nam, aut subordinatio causarum est admittenda, aut progressus in infinitum, hunc ipsa averfatur Natura, quæ eousque progrediendum docet, donec causam primam attingamus, quæ cum DEus sit, ultrò intelligitur in subordinatione inferiorum agentium eum concurrere ad actiones illorum, quod erat probandum.

3. Arg.

§. VI. Adjungere adhuc placet tertium argumentum ab ipsa conservatione, sicut enim res omnes creatæ divinum influxum ad conservandum postulant, quò subtracto in pristinum nihilum recidat omne, oportet, ita quoque idem ad operandum requiritur, quod, cum adeò apertum est, ut in hodiernum usque diem ad unum omnes pie philosophantes eant defensum, facile superfedere possumus copiosiori testimoniorum classe: malè ergo mortalium ingratissime agis, qui te negas DEO debere quicquam, sed naturæ.

Causas secundas etiam verè agere prob.

§. VII. Postquam verum hætenus, & realem ex parte DEI Concursum probatum dedimus, præsupponendum hic paucis putamus; Causas secundas quoque verè agere, namquæ videmus agentia creata ex virtute innata

ta

ta proportionatos, sibiqvè connaturales producere effectus, dudumqvè explosus est veterum quorundam Arabum error, ceu refert *Franciscus Murc. super l. 2. phys. Diss. IV. Qv. 3. ex Averroë*, res creatas nihil operari, sed ad earundem otiosam præsentiam à DEO omnia peragi, ita ut ille v. gr. ad præsentiam ignis calefaciat, quem errorem pariter errasse Gabrielem Biel, Jacobus Mart. testis est. Ast ipsa totò die reclamatur experientia, quæ Solem Orbis oculum splendore suo mundum illuminare, ignem calefacere, aquam humectare demonstrat, ut taceamus quæ non sine insigni absurditate inde resultarent: cur aqua non dicenda est urere æque ac ignis, & ignis humectare æque ac sol, si DEus tantum ad præsentiam rerum creatarum operari dicendus est? æque enim naturaliter potest calefacere ad præsentiam aquæ, sicut ad præsentiam ignis; neque demum à non-viventibus viventia discernere integrum erit, gratis varia membrorum erit organizatio, Creaturis ad operandum congenerita, frustra tam varias deprehendimus virtutes operatrices, qualitatesqvè à Divina Bonitate iis communicatas.

§. VIII. Evolutò, & quæ circa illud moveri posse, nobis visa sunt, nomine, expeditius nunc ad ipsam pragmatologiam ferimus pedem, descriptionemqvè, (cum ad Logicorum amussim Definitionem, & eminentissima DEI simplicitas recuset, & misera Intellectus nostri infirmitas excuset) nunc offerimus, quæ hæc erit: *CONCURSUS CAUSÆ primæ cum secundis, est actio DEI ad extra, quâ immediate & terminative ad omnes Creaturarum actiones, quatenus tales, positivum præstat influxum.*

§. IX. Constat Definitio conceptu suo duplici, comuni & propriò, illum innuit terminus actionis. Cum verò actiones DEI diversis, ut constat, nominibus soleant

*Definitio
CONCUR-
sus.*

*Conceptus
contrahit.*

ant distingvi, venia nobis dabitur paucis eas, in quantum & Christiano convenit Philosopho, lustrandi, & quidem aliæ dicuntur *ad intra*, aliæ *ad extra*, illæ in ipsum tendunt DEum, vel in Essentiæ Divinæ sinu manent, nec de se foras procedunt, quales sunt intelligere, velle, unde & internæ audiunt, hæ verò in Objectum tendunt, quod non est DEus, sed extra DEum, unde externæ vocantur, quæ rursus dupliciter considerantur, vel ut *immanentes* vel ut *transeuntes*, illæ in Objectum quidem extra DEum tendunt, sed intra DEum, in quæ ejus sinu & perficiuntur, & quoque recipiuntur, unde ἐμμενῶσαι sv. immanentes dici siveverunt, sicut sunt Intellectio & cognitio, quæ DEus cognoscit Creaturas, & Volitio, quæ vult & expetit vel amore complectitur res à se factas. *Externæ transeuntes*, ad Objectum externum, vel extra DEum tendunt & peraguntur, sicut & extra DEum terminum productum habent, unde μεταβεινῶσαι appellantur, quales sunt Creatio, & opera reliqua.

§. X. Ex quibus præmissis, Concursum Divinum actionem externam esse, nemo non intelligit, quem conceptum cum ceteris actionibus DEI communem habet, & eò ipso, tum ab iis, quæ immanentes & internæ dici siveverunt, tum ab Attributis DEI differt; ubi quidem observari meretur, Actionem externam & transeuntem non capiendam esse, quasi fundamentaliter transeat extra Principium suum agens, ita, ut ipsis Creaturis propria sit, nec amplius DEO competat, sed quod initium ducat ab agente externo, & recipiatur in passio.

*Differt ab
Attrib.*

§. XI. Minus sufficientur itaque CONCURSUM hunc absolvi nudâ volitione DEI existimamus, ceu nonnullis, referente Scheiblerô, visum est cap. III. de DEO p. m. 174, quibuscum prolixè conferendum nobis non est,

eo,

è, quod Iliada post Homerum meditaremur. Enim-
 verò indivulsio cohæret nexu ipse Causæ primæ Concur-
 sus cum *Conservatione* Causarum secundarum, (quam
 Scaliger Continuitatem existentiae inferiorum à Causæ
 prima salutatur, exercit: CCL. ad Cardanum) & *Creatione*,
 quæ non reapse, sed connotatione tantum differunt, sicut
 igitur Creare ac conservare non idem est ac velle DEI,
 sed volitionis innuit executionem, haud dispari quoque
 ratione cooperari, non idem est ac velle DEI, ut res o-
 peretur, inque effectum prorumpat, sed insuper requirit
 voluntatis executionem, cum in Creaturis terminum
 nanciscitur realem; Accedit, quod si DEUS formaliter
 concurrere dicendus esset per nudam volitionem, tunc
 sicuti volitio hæc ab æterno fuit, ab æterno quoque Divi-
 nus iste Concursum exitisset, quod nemo verè dicet, un-
 de argumentamur:

*Quicumque ab æterno nullum cooperativum præstitit influxum, volens
 tamen cum tempore, cum rebus creatis in operando concurrere, ille
 neutiquam sufficienter & formaliter dicendus est concurrere per
 nudam volitionem. Atqui DEUS ab æterno nullum cooperativum
 præstitit influxum, volens tamen cum tempore, cum rebus creatis
 in operando concurrere.*

Arg.

Erg. non sufficienter & formaliter dicendus est concur-
 rere per nudam volitionem. Majoris consequentia stat
 inconcussa, namque volitio ista DEI accipitur cum sui
 executione seu terminatione immediata, ad actum effe-
 ctumve agentis creati coëfficiendum; neque velle con-
 currere, & actu concurrere est unum idemque; Min.
 eadem probatur facilitate:

*Quicumque ab æterno non habuit Objectum existens, ille positivum non
 præstitit influxum, Atqui DEUS ab æterno non habuit Objectum
 existens. Erg.*

§. IIX. Lustravimus hætenus, quæ circa conce-
 B ptum

Conceptus
 Contrahens

ptum communem inter Philosophos disputari solent, pro-
grediendum nobis erit ad Conceptum proprium, quem
reliqua Descriptionis verba subministrant, ita, ut vi hu-
jus CONCURSUS, intelligatur *DEUS* immediatè, & ter-
minativè ad omnes Creaturarum actiones, quæ tales, positi-
vum præstare influxum.

*In quoniam
Consistat?*

§. XIII. Quæ de re ut clarius constet, præmonen-
dum putamus, multimodis hanc dicendi rationem capi
posse: vel ita, ut Creaturis concedat facultatem natu-
ralem agendi, eamquæ conservet, vel hunc sensu, ut mo-
veat causas secundas ad agendum, sive ut eas ad agen-
dum applicet, eâ ferè ratione, quæ Artifex applicat In-
strumentum ad agendum, aut easdem quasi præmoveat,
antequam ad actiones se accingant, vel demum hunc mo-
do, ut simul & unà cum Creatura eadem actione, & per
eandem Creaturarum actionem immediatè effectum
Creaturæ attingat.

§. XIV. Primum quidem concurrendi modum tu-
eri creduntur *Durandus* & *Taurellus*, quorum uterque
dicente Jacobo Martini, statuit suos se solis immediatè
effectus producere Causas secundas, nec DEUM aliter,
quàm conservando virtutem causativam rebus omni-
bus in primâ sui conditione inditam concurrere, ceu
colligere licet ex ipso Nicolao Taurello l. de Æternit. re-
rum P. II. p. 451., qui quidem eo impietatis progressus
est, ut diceret: Magnam indignitatem esse, DEUM Na-
turæ socium esse ad abjectas etiam operas, perpetuumq;
laborem. Verum, si indignum non fuit DEO glorioso
produxisse res omnes, indignum eodem minimè cen-
sendum erit, Creaturarum operationibus (savissimè ad-
movere manum; neque hic labor ullam parit molestiam,
quamvis interruptus, & perpetuus; quem equidem er-
rorem

rorem ex Schola Pelagiana hauserunt, suffragante Hieron. l. i. contra Pelagian.

§. XV. Etsi verò non negamus, causas secundas, sicut esse suum, ita quoque facultatem agendi à *Causa prima* habere, ut supra §. IV. probavimus, nondum tamen sufficit, sed nunc quoad actum in Concursu plus requiri, nempe, verum positivum, immediatum DEI influxum, præter argumenta superius allata, (ne semel atque iterum eandem cantilenam canendo, nauseam pariamus) ex infinita DEI perfectione patet, hicquæ agendi modus, rectè inferente Svarezio Disp. Met. XXII. tom. i. Sect. i. n. 14. p. m. 505. in omnibus, & cum omnibus agentibus pertinet ad amplitudinem Potentiæ Divinæ.

§. XVI. Ne autem rei, quam suscepimus proponendæ, incuriâ nostra Caput taceamus, declarandum nunc venit, quâ immediatione DEUS concurrat; ubi constat ex Causarum catalogo, in Metaph. consignato, *Causam proximam*, s. *immediatam*, agere, (ut utamur terminis philosophicis) vel quoad immediationem suppositi, vel quoad immediationem virtutis; agere immediatè quoad immediationem suppositi est, quando agens inter & patiens, in quod agitur, nullum mediat suppositum, s. quando non intercedit aliud suppositum, quantum ad situm & ubi, ut quando ignis immediatè calefacit ollam, cui circumfunditur; agere vero immediatè quoad immediationem virtutis est, quando agens influit in effectum, virtute sibi inexistente, ut ignis dum comburit, & calefacit aliquid; utrumque saniorum Philosophorum consentiente choro, DEO concurrendi modum vendicamus, & quia omnibus rebus præsentissimus est per essentiam, nec ullis claudi patitur limitibus, ita eum concurrere liquet, ad actiones omnium rerum Creatarum,

Immediatus
est Concur-
sus.

Quotuplex
est immedi-
atio.

DEus agit
& immediati-
one suppo-
siti & Vir-
tutis.

rum, ut ipsum inter & effectum vel etiam patiens nihil possit interjacere.

§. XVII. Deinde non majoris negotii res est probare, quod concurrat ad actiones Creaturarum *immediatione Virtutis*, cum enim hæc per absolutam suam simplicitatem non differat ab Essentia ejus realiter, immediatione Virtutis eundem operari ultrò consequitur; Pone Essentiæ Divinæ in agendo immediatam præsentiam, & tolle ejusdem immediatam in agendo Virtutem, eò ipso absolutissimam ejus negabis perfectionem, & simul in agendo causam secundam independentem esse, concedendum tibi erit, id quod falsum tamen esse, supra monuimus.

Concursus
DEI non
immutat re-
rum Natu-
ram.

§. XVIII. Observandum est; hōc ipso *ordinariè* non immutari rerum Naturas. Decrevit equidem concursus suum cum Creaturarum actionibus, salvâ tamen rei cujusque naturali proprietate ac conditione, inviolatōqve Causarum secundarum agendi modō, quem ordinariè non impeditum, DEUS disposuit.

§. XIX. Cum autem Creatura omnes duplici ratione, pro re nata, suas expediant actiones, quædam agant necessariò, quædam indifferenter ac liberè, utriusque agentium generi accommodat sese Concursus Divinus, præsupposito, quòd DEUS semel pro semper, ut dici solet, statuerit, conservare res omnes in illo modo essendi & operandi, ad quem condidit eas primò. Quædam igitur ita inter agentia deprehendimus esse comparata ex dispositione Divina, ut positis omnibus ad agendum requisitis, naturaliter non possint non-agere ea quoque tali concomitantur Concursu DEI, qui cooperatur iis in eundem effectum necessarium necessariò; ita tamen, ut Necessitas hæc non tam à Causa prima, quàm secundis
pro-

proximè oriatur ; Namqve indifferentè ad quævis
Causarum secundarum effecta, Operatio hæc Divina sese
habet, nec fortius, minusve ad hunc quàm alium influit
actum, ast quando fortes dicuntur oriri fortibus, imbec-
cilles imbecilibus, diversitatis & varietatis ratio Causis
secundis inhæret, quæ ad modum indigentia, receptivi-
tatisque suæ ac dispositionis naturalis, eundem provi-
dum DEI influxum diversimodè recipiunt, & usurpant.
Ordinarie itaque concurrit cum Creatura necessario a-
gente ad unum eundemque modum, nec tamen licentia,
vel facultas ipsi deest Naturæ Cursum immutandi, id
quod non semel exemplis comprobatum dedit, tam fa-
cile enim est Auctori Naturæ illam immutare, sicut eam
primitus instituere.

§. XX. Præter agentia ista ad unum agendi mo-
dum determinata, occurrunt quoque aliæ Creaturæ cum
indifferentia ad utramque contradictionis partem, quæ
quidem agendi modus maximè conspicitur in Creaturis
rationalibus, quatenus rationales sunt; Voluntas enim ad
hoc à summo Conditorè creata & producta est, ut Obje-
cto sibi proposito ob suam bonitatem efficaciter eandem
movente, amorem aliquem erga istud ex semet ipsa elice-
re, liberè tamen adhuc istud eligere aut respuere possit,
in quâ electione Causam primam intimè præsentem ha-
bet, à quâ, & ipsa Voluntate eadem actio simul provenit.
Hinc ab Auctoribus Libertas Voluntatis describi solet,
quod consistat in indifferentia ad utrumlibet, prout oppo-
nitur non solum coactioni, sed etiam internæ necessitati,
sicque importat negationem determinationis ad unum,
connotando simul vires, quibus agens ita agit, ut positus
omnibus ad agendum requisitis, possit & non-agere, vel
aliud agere,

§. XXI. Diximus non sine Causa: (1) Voluntatem agere indifferenter, ut excludamus potentias vegetativas, & loco motivas (2) ita agere ut possit non-agere, vel aliud agere. Sciendum enim est, actus quorum respectu Voluntas liberè agit, dupliciter considerari posse, vel ut eos exercere & omittere, sive agere & non-agere queat, vel ut elicere possit actus specie diversos, inde quoque duplex oritur Voluntatis Libertas, quam Philosophi appellant Libertatem quoad speciem actus, vel quoad exercitium; *Illà* est, cum positis omnibus ad agendum requisitis adhuc indifferens est ad actus specie diversos, ex iisq; eligere potest, utrum velit. *Hac* describitur, cum positis omnibus ad agendum requisitis indifferens adhuc est ad eundem actum exercendum, vel non-exercendum.

§. XXII. Quibus præviis concludimus: Concurrentium Divinum neutiquam in rationalibus agentibus tollere Libertatem: Quis enim experientiâ non est edoctus, situm in hominis voluntate, velit agere, nec ne? quis non persentiscit, hâc ratione Numen O.M. auctorem peccati inculatum iri, introductâ, & quasi ab orco revocata fatali necessitate, à qua blasphemia vel ipsi saniores abhorruerunt Gentiles, præcipuè Plato in Dial. 2. de Lege ait. Omni Contentione pugnandum est, ne quis in Civitate, quæ bene regi debet, vel dicat vel audiat, DEUM esse causam malorum, quia hoc neque sanctè dici potest, neque secum consentit in explicatione, & qui posset lædi ullò modo Libertas? cum ipse Concurrentius ex parte DEI indifferens, & à Creatura determinabilis? Unde Thomas, DEUM inquit: *Voluntatem hominis movere*, sicut Universalis Motor ad Universale Voluntatis Objectum quod est bonum, & sine hâc Universali motione non posse quempiam aliquid velle: hominem verò per rationem se ipsum deter-

determinare ad volendum hoc vel illud, quod est verè vel apparens bonum.

§. XXIII. Ceterum signa Libertati pariter, atqve Concurfui Divino inferunt malè fani quidam ingenii homines, dum causas secundas per motionem quandam physicam à DEO impelli, excitari, aut prædeterminari contendunt, cum quibus prolixius, quàm quod unâ possit abfolvi pagella, disputandum foret. Summam nobis tetigisse fufficiet hoc modo: Concipe Concurfum CAUSÆ primæ cum causis secundis earumqve actionibus prævium, ubi manet actus simultaneus? anne ex Creaturis, quas nemo non intelligit effe Principales, facies Instrumentales? brevibus: prædeterminationem Divinam antecedenter sese habentem ad omnem Creaturarum actum supervacaneam effe, pro certo habemus. Nos interim pro cooperante Gratia, DEO præstitis gratiis hic in eodem termino, quò orsi sumus, DEO T. O. M. præsentem de Concurfui DEI discursum terminamus dicentes:

SOLI DEO GLORIA.

CORROLARIA.

- I. Qui ex verbis Damascenianis, I. r. de Orthod. fid. τὸ θεῖον ἀκατάληπτον πάντως, καὶ ἀνώνυμον ἔσται, concludit. DEUM non habere Nomen proprium, fallit & fallitur.
- II. DEUS nec heri fuit, nec hodie est, nec cras futurus est, est tamen æternus.
- III. Philosophiæ primæ, vulgò *Metaphysicæ*, convenientem exprimit titulum, qui eam vocat THEOLOGIAM.
- IV. Quando rationale in Definitione hominis, Differentiam effe dicis, omnem Differentiam concedis effe Accidens, quod largimur.
- V. LOGICAM, ex prisco Philosophorum usu æstimantibus, non placebit prorsus, titulus Logici.

Qvo.

Quomodo concurrat cum causis prima secundis,
Nempe ut causa duplex actio at una fiet,
Nec moveat pulsu præcedens prima secundam,
Ut tamen abs primâ nulla secunda foret;
Hoc ex ingenio, LOTSACCE, exponis acuto,
Dum spargis studii semina vera Tui.
Prima Tibi hos ausus laudatos causa secundet,
Ut quondam fructus divite messe legas.

Eximio Dn. Resp. testanda benevol. ergo

lmq; f.

JO. FECHT, D.

P. P. Conf. Duc. Ass. &

Dist. Rost. Sup.

Quæ de CONCURSU tractas Meletemata docta,
Te didicisse DEUM non sine laude, docent.
I pede felici, tua porro capta secundet
Omnipotensq; regat, dirigat atq; DEUS.

*Clare Docto ac Modestissimo Dno Lothsack Philosoph. &
Theol. Studioso Industrio hæc pauca singulari*

ΕΥΡΩΠΑΙΩΣ ΕΥΕΧΑ λινγvere voluit

J. N. QVISTORPIUS, D.

Dum, quàm concurrat DEUS ad res quasque remonstras,
LOTHSACCE, & doctè differis atqve piè.
Gratulor: ac voveo, DEUS ut tua Vota secundet.
GRATIA Te cingat, præeat excipiat!

*Nobilis. Dno Respondenti gratulatus
appos.*

SAMUEL STARCKIUS, D.

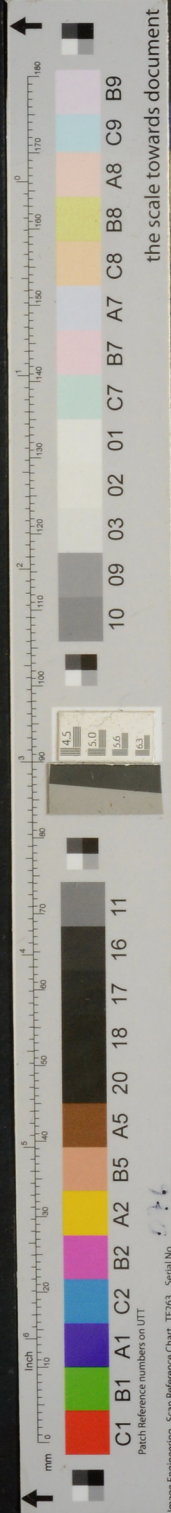
Concursum causæ memoras: accurro libenter,
Et Tibi concurrens gratulor inde decus.
Gratia Concurrens cœli felicitet ausus:
Discurrens dictis Te Studiumqve probes.

*Paucissimis hisce lineolis Clarè, Dn. Lothsacco,
Affini suo longè estimatissimo, Studinq;
ipsius laudatissimis, applaud.*

M. JACOBUS Burgmann.

the scale towards document

ordinata & dependente, qualis est Creatu-
cessario & per se dependent à suprema
o, ejusqvè actuali concursu indigent, ut
agat. Demum pro actione *essentialiter*
& eminenter sese communicante ad aliquod
qvæ soli convenit DEO, indicans, ab ipso
que agunt, essentialiter dependere cau-
ne ultimam acceptionem à nobis h. l. in-
tium pagellarum perlustratio docebit.

termini, quos vicem Vocabuli inscripti *Synonymia*,
imus, sunt: Cooperatio, & Influxus, un-
vocat sapienter cooperatricem, Lumen il-
nse post sua fata nunquam intermori-
Phæn. III. p. 309.

ἐγγειαν hanc sv. Concursum DEI, præter *Dari Con-*
ia, (quorum uberrimam messem col- *cursum Dei*
mum, ita à foro nostro alienum est) ex *probatur ex*
cognoscibilem, suppeditat (i) *intrinse-* *tura.*

creatarum dependentia. Creatura enim, *1. Arg.*
antum est, sed & in quantum agit, est
ationem, & à DEO dependet, quorum
c, operandi modum præstantiorem mo-
mqvè agens ab Entium dependentium
m fore, non citra absurditatem conse-
reant oportet membra immediate sibi
ffectionis, per quam Ens aliud est In-
dependens, docente D. Calov. in Met.

ri argumento aliud succedit perquam *2. Arg.*
n ab *essentiali subordinatione inferiorum*
m fert conditio, ut non possint agere nisi
ausa superiori, ita ut hæc concurrat si-

A 3

mul